

Forvaltningsrevisjonsrapport Geoteknikk

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Overhalla kommune
Kontrollutvalget i Overhalla kommune

Møtedato

28.10.2022

Saknr

20/22

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 21/208 - 6

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til forvaltningsrevisjonsrapporten Geoteknikk.
2. Saken oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
 - 1) *Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten Geoteknikk til orientering.*
 - 2) *Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere hvordan følgende forhold kan følges opp:*

- *Sette i system helhetlig ansvar og oppfølging av risikoreducerende tiltak i plan for oppfølging av ROS analysen (tiltaksplan til ROS)*
 - *Reetablere tilsynsnemnder eller et annet system for tilsyn med sikringsanlegg*
 - *Dokumentere rutine og praktisk ansvar for mottak av varslinger om endringer i grunnen*
 - *Bruke kvikkleirefaresonene som hensynssoner i planarbeidet, alternativt utarbeide egen temaplan eller lignende*
- 3) *Kommunestyret ber kommunedirektøren innen 01.09.23 om skriftlig rapport til kontrollutvalget på hvordan forholdene i pkt. 2 er fulgt opp.*

Vedlegg

220908 Geoteknikk Overhalla

Saksopplysninger:

Kommunelovens § 23-3 sier at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen. Geoteknikk er prioritert som nr. 2 i plan for forvaltningsrevisjon. Ut fra prioriteringen i planen gjorde kontrollutvalget i sak 24/21 slikt bestillingsvedtak:

1. *Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon/undersøkelse geoteknikk*
2. *Kontrollutvalget ber revisor ta med seg de gitte innspill som kom frem i møtet forhold til utarbeidelse av prosjektplan*
3. *Kontrollutvalget peker på evt. behov for bruk ekstern kompetanse i prosjektet og vil om nødvendig gå til kommunestyret for økt ramme til forvaltningsrevisjon/undersøkelse. Kopi av utvalgets vedtak sendes kommunestyret til orientering.*
4. *Revisor bes utarbeide prosjektplan til neste møte, 01.12.21, i kontrollutvalget.*

Kontrollutvalget behandlet så prosjektplanen i sak 29/21 og gjorde slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalget godkjenner prosjektplan datert 12.11.21.*
2. *Rapporten forventes levert 01.07.22 og innenfor den angitte ressursbruk på 400 timer.*
3. *Kontrollutvalget bes å bli orientert underveis for å kunne ta stilling til evt. behov for endringer i prosjektplanen.*

Følgende problemstillinger er besvart i rapporten, jfr. vedtatt prosjektplan:

1. *Hvordan ivaretar kommunen risiko knyttet til erosjon og jord- og kvikkleireskred i sitt samfunnssikkerhetsarbeid?*
2. *Hvordan ivaretar Overhalla kommune risikoer knyttet til erosjon, jord- og kvikkleireskred i sin arealforvaltning?*

Endelig rapport ble oversendt 08.06.22. Kommunedirektøren har avgitt høringsvar 28.06.22 og har ikke særskilte merknader til rapporten.

Metodene brukt for å samle data i denne forvaltningsrevisjonen, nærmere beskrevet i kap. 1.4. Revisor har valgt å innhente data gjennom dokumentgjennomgang og intervju. Dette har omfattet planer og analyser, samt intervju med NVE og sentralt ansatte i kommunen. Det hadde vært en mulighet for revisor å be om lesetilgang til saksbehandlingssystemet for å undersøke om kvikkleireproblemstikken er behandlet i byggesaker. De vurderte at den valgte metoden, ga muligheter for å undersøke relevante byggesaker.

Erosjon, jord- og kvikkleireskred henger ofte sammen. I denne forvaltningsrevisjonen er problemstillingen avgrenset til kvikkleireskred, men i noen tilfeller berøres også erosjon og jordskred.

Samlet vurderer revisor datagrunnlaget som tilstrekkelig til å besvare problemstillingene.

Kvikkleire i Overhalla

Marin grense forklares som det høyeste nivået havet har hatt etter siste istid og det er her kvikkleire forekommer. Vesentlig deler av bebyggelsen i kommunen er under denne grensen. I årenes løp har kvikkleireskred forekommet i kommunen. NGI(Norges Geologiske institutt) har gjort flere kartlegginger av soner med marin leire og mulighet for kvikkleiresoner i kommunen. Disse er innarbeidet i ulike kart av både NGI og NVE(Norges Vassdrags- og Energidirektorat) som viser faresoner, skredutsatte områder og risiko for kvikkleireskred. Med bakgrunn i kommunens historikk og store områder med marine avsetninger, er sannsynligheten for at det også i framtiden vil gå kvikkleireskred er vurdert til meget sannsynlig. Tematikken er nærmere beskrevet i rapportens kap. 2.

Hvordan ivaretar kommunen risiko knyttet til erosjon og jord- og kvikkleireskred i sitt samfunnssikkerhetsarbeid?

Konklusjonen er at kommunen har tatt hensyn til risikoen knyttet til erosjon og jord- og kvikkleireskred i samfunnssikkerhetsarbeidet. Foreslåtte risikoreduserende tiltak er ikke fulgt opp.

Kvikkleireskred er omtalt i kommunenes helhetlig ROS med forslag til risikoreduserende tiltak. Disse er imidlertid ikke fulgt opp. Kvikkleireproblematikk inngår også i kommunens klima- og miljøplan. Flere av tiltakene i ROS og miljø-/klimaplanen skulle være enkle å følge opp. Det kommer frem ulike synspunkter på hvem som har ansvar for oppfølging av de foreslåtte tiltakene. Kunnskapen om hva som kan utløse kvikkleireskred, betegnes som rimelig god i kommunen. Kommunen har ikke, utover det som kreves i konkrete byggesaker ,på eget initiativ gjort egne kartlegginger. Kommunen har satt krav om eierskap til data fra grunnboringer, slik at det sikres at disse blir offentlig kjent.

Kommunen har også ansvaret for å følge opp tilsynet med sikringsanleggene. Dette er verken fulgt opp av kommunen eller NVE. Fram til 2011 fantes det tilsynsnemnder som førte tilsyn med sikringsanleggene. Nå har ikke tilsynsnemndene noen formell funksjon og NVE har heller ikke etterspurt rapporter fra tilsynene. Kommunen mottar henvendelser fra innbyggerne og andre om endringer i grunnen, men det er tilfeldig hvem som mottar disse og hvordan de håndteres. i fortsettelsen. Rutine for mottak og samling av slike henvendelser under arbeid.

Anbefalingene går ut på at oppfølgingen av risikoreduserende tiltak i plan for oppfølging av ROS analysen (tiltaksplan til ROS) settes i system, tilsynsnemndene tas i bruk igjen eller annet system for tilsyn med sikringsanlegg og rutine for mottak av varslinger om endringer i grunnen dokumenteres.

Hvordan ivaretar Overhalla kommune risikoer knyttet til erosjon, jord- og kvikkleireskred i sin arealforvaltning?

Konklusjonen er at kommunen har liten systematisk tilnærming til når og hvordan risikoen for erosjon og jord- /kvikkleireskred skal håndteres i arealforvaltningen.

Arealforvaltning som omhandler planarbeid på ulike nivå og andre tiltak som berører grunnforhold hvor kommunen har myndighet, mangler retningslinjer for når og hvordan risikoen for kvikkleireskred skal håndteres. Unntaket er på byggesak hvor det finnes saksbehandlingsregler. Manglende retningslinjer betyr ikke at det mangler vurderinger, men overlater disse til saksbehandlernes skjønn.

Det er en utfordring for kommunen å gjøre en avveining mellom fortsatt å tillate utbygging kontra å flytte utbygging til områder som oppleves som mer avsidesliggende i forhold til dagens bebyggelse og samfunnsstruktur.

Flere andre saksområder i kommunen kan på ulike måter ha befatning med tiltak som medfører endring i grunn, men det er ingen systematiske vurderinger av faren for kvikkleireskred i slike saker. Ansatte i kommunen er klar over kvikkleirefaren og det utøves skjønn i forbindelse med vurdering av sikker byggegrunn.

Anbefalingen er å ta i bruk kvikkleirefaresonene som hensynssoner i planarbeidet eller at det utarbeides egen temaplan eller tilsvarende.

Vurdering:

Sekretariatet viser til den fremlagte rapport og er av den oppfatning at den svarer ut de gitte problemstillinger i prosjektplanen. Vesentlige deler av kommunen ligger under marin grense og det er her kvikkleire forekommer. Dette gir kommunen mange utfordringer.

Sekretariatet vil peke på at kommunen har tatt hensyn til risikoen knyttet til erosjon og jord- og kvikkleireskred i samfunnssikkerhetsarbeidet. Foreslåtte risikoreduserende tiltak i helhetlig ROS må settes i system og følges opp. Av rapporten fremgår det at flere av disse burde være enkle å følge opp. Rapporten viser at det er uklarhet rundt hvem som i praksis har ansvaret for oppfølgingen av disse. Dette ansvaret må avklares for å sikre at tiltak iverksettes og følges opp.

Oppfølgingen av kommunens tilsynsansvar med sikringsanleggene er viktig for fange opp evt. endringer i disse. Rutinen for varslinger fra innbyggerne om endringer i grunnen må dokumenteres og følges opp. Alt dette er viktig sett i forebyggende sammenheng. I kommunens saksbehandling er kvikkleirerisikoen en utfordring innenfor både planarbeidet, byggesak og andre områder. For å fange opp dette bør kvikkleirefaresonene sikres brukt som hensynssoner i planarbeidet, i egen temaplan eller tilsvarende.

Kontrollutvalget anbefales å slutte seg til den fremlagte rapport. Saken anbefales oversendt kommunestyret med innstilling på å ta forvaltningsrevisjonsrapporten geoteknikk til orientering, samt videre be kommunedirektøren vurdere hvordan de gitte anbefalinger i innstillingens pkt. 2 kan følges opp. Kommunestyret anbefales til slutt å be kommunedirektøren innen 01.09.23 i skriftlig rapport til kontrollutvalget på hvordan anbefalingene er fulgt opp,